

платформами Meta, Google та X/Twitter щодо зниження охоплення кремлівської пропаганди. Україна здійснила якісний стрибок у стратегічних комунікаціях.

Президентський офіс сформував ефективну модель публічної дипломатії, спрямованої на підтримання єдності коаліції союзників. Спецпідрозділи ЗСУ та СБУ активно використовували інформаційні операції як інструмент впливу на моральний стан противника. Після масштабних кібератак на об'єкти енергетики, фінансового сектору та держорганів суттєво підвищено стандарти кіберзахисту.

Ухвалено оновлену Стратегію кібербезпеки (2023), розширено співпрацю з NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence (CCDCOE) та European Union Agency for Network and Information Security (ENISA). Інформаційна політика набула виразного євроінтеграційного вектору: імплементація *acquis communautaire* у сфері медіа, участь у програмах Horizon та Creative Europe, підготовка до вступу до Єдиного цифрового ринку ЄС.

Інформаційна політика України у 2022-2025 рр. пройшла шлях від реактивного антикризового управління до стратегічної системи, що функціонує в координатах воєнного стану, євроінтеграції та формування стійкого медіасередовища. Ключовими досягненнями є: законодавча модернізація, ефективна протидія дезінформації на міжнародних платформах та зміцнення кіберстійкості. Водночас актуальними залишаються питання балансу між безпековими потребами та свободою слова, деконцентрацією медіавласності та відновленням повноцінного медіаплюралізму в поствоєнний період.

УДК 069.3:004.8

Мацюк Г., канд. наук з соц. ком., доц.; Мацюк С.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОЦИФРУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

***Анотація.** Розглянуто проблему збереження культурної спадщини України в умовах повномасштабної війни. Обґрунтовано роль оцифрування як ефективного інструменту фіксації, збереження та популяризації культурної пам'яті, який забезпечує доступ до інформації навіть у разі втрати оригіналів.*

***Ключові слова:** культурна спадщина, оцифрування, війна.*

Matsiuk H., Ph.D. (Commun. Stud.), Assoc. Prof.; Matsiuk S.

Ternopil Ivan Pulyk National Technical University, Ukraine

DIGITIZATION OF CULTURAL HERITAGE AS A TOOL FOR PROTECTING UKRAINE'S NATIONAL IDENTITY IN THE CONTEXT OF WAR

***Abstract.** The paper examines the issue of preserving Ukraine's cultural heritage in the context of the full-scale war. It highlights the role of digitization as an effective tool for documenting, preserving, and promoting cultural memory, ensuring access to information even in the event of the loss of original artifacts.*

***Keywords:** Cultural heritage, digitization, war.*

Під час війни російської федерації проти України культурна спадщина стала не тільки символом національної ідентичності, а й об'єктом атаки окупантів. Знищується українська національна пам'ять: музеї, історичні будівлі, архіви, бібліотеки, твори мистецтва. Стратегічним кроком у збереженні об'єктів культурної спадщини є оцифрування культурної пам'яті, оскільки через обстріли, окупацію та навмисне знищення і пограбування пам'яток українська культурна спадщина опинилася під великою загрозою. За таких умов переведення в цифровий формат культурної пам'яті стало критично важливим інструментом її збереження. Оцифрування дозволяє зберегти важливу історичну інформацію, навіть якщо

культурні пам'ятки буде втрачено. Слід зазначити, що це також є формою культурного опору, який допомагає зберегти нашу національну ідентичність та історичну правду.

Мета нашого дослідження – обґрунтувати ключову роль оцифрування культурної спадщини як стратегічного інструменту її збереження, захисту та актуалізації національної ідентичності в умовах повномасштабної війни.

Під час війни чимало об'єктів національної пам'яті повністю зруйновано. Серед яких Національний літературно-меморіальний музей Григорія Сковороди на Харківщині, Музей Романа Шухевича у Львові, Бахмутський музей краєзнавства, Маріупольський музей краєзнавства, Художній музей імені Архіпа Куїнджі в Маріуполі, Музей Марії Примаченко (Київська обл.), Музей Українських старожитностей – дім Василя Гарновського (Чернігів), Охтирський краєзнавчий музей (Сумщина), Палац культури «Молодіжний» та Будівлі колишнього маєтку Абрама Трегубова (Маріуполь), Свято-Успенська Святогірська Лавра (Донецька обл.), Храм Вознесіння Господнього (Київська обл.), Старофлотські казарми (Миколаїв) та ін. Серед частково зруйнованих: Будинок-музей Поліни Райко (Херсонська обл.), Літературні музеї Будинок «Слово» у Харкові, Охтирський краєзнавчий музей (Сумська обл.), Мелітопольський краєзнавчий музей (Запорізька обл.), Одеський літературний музей, Меморіальний будинок-музей та садиба Михайла Коцюбинського (Чернігів), Чернігівський обласний художній музей. Г. Галагана, Національний музей Тараса Шевченка, Музей Ханенків, Національний науково-природничий музей Національної академії наук України (Київ) та ін. Багато музейних колекцій евакуйовано, знищено та чимало вкрадено загарбниками.

В умовах цифрової трансформації суспільства питання збереження, популяризації та забезпечення доступу до культурної спадщини стає одним із пріоритетних напрямів діяльності державних і культурних інституцій Європи. Технологічні інновації відкрили нові можливості для цифрового збереження пам'яток, архівів, музеїв, мистецьких колекцій, археологічних знахідок, а також усної, нематеріальної і документальної спадщини. Європейський досвід у цій сфері демонструє ефективні стратегії, орієнтовані на міжсекторальну співпрацю, інтеперабельність цифрових платформ і широке залучення громадськості [1].

Серед таких масштабних проєктів є Європейська бібліотека (The European Library), що надає доступ до колекцій більше 40 національних бібліотек Європи та провідних європейських дослідницьких бібліотек, Європейська цифрова бібліотека (European Digital Library, Europeana), у вільному доступі якої більш ніж 53 мільйони об'єктів з колекцій понад 3700 установ з усієї Європи, World Digital Library, проєкт Бібліотеки Конгресу США (WDL) та ін.

Україна доєдналася до створення цифрової спадщини культурних об'єктів, приєднавшись до проєкту Europeana. Після повномасштабного вторгнення росії Europeana висловила солідарність з Україною та створила робочу групу для формування цифрової культурної спадщини. Це охоплює технічну допомогу, обмін досвідом та ресурсами між українськими та європейськими фахівцями, спільні проєкти, спрямовані на збереження та популяризацію української культури в Європі та світі.

Ще один проєкт, у якому бере участь Україна – це Google Arts & Culture. На платформі з 24 листопада 2022 року існує розділ, який називається «Україна поруч» (Ukraine is Here) [2]. Проєкт реалізовано завдяки партнерству Google і Міністерства культури та інформаційної політики України, а також 10 партнерів, що долучилися до створення українського розділу платформи. Українська культура репрезентована чотирма розділами: Культура, Архітектура, Мистецтво та Природа. Тут можна відвідати віртуальні екскурсії. За допомогою технології доповненої реальності можна здійснити перегляд більше 40 3D моделей, зокрема Софійський собор, замок Паланок і Національна опера України. На платформі також доступні деякі об'єкти, які зараз є пошкодженими у ході війни, наприклад, дзвіниця Успенського собору в Харкові. Також можна ознайомитися з творами мистецтва музеїв, що знаходяться на території, де ведуться бої. Зокрема це більше ніж 200 колекцій

творів з Чернігівського обласного художнього музею імені Григорія Галагана, які працівники музею встигли оцифрувати до війни в рамках діяльності музею. У період війни музей зазнав значних пошкоджень.

З урахуванням світових тенденцій варто зауважити, що процес створення глобального інформаційного простору за допомогою сучасних технологій не зворотний. Це вектор розвитку та модернізації, який буде тільки набирати обертів з поступовим науково-технічним прогресом, інтелектуалізацією суспільства та трансформацією суспільної парадигми мислення. Досвід сьогодні переконаливо демонструє, що якби Україна раніше інтегрувалася у процес формування глобального цифрового інформаційного простору, ми мали б у своєму розпорядженні значно більше оцифрованих культурних пам'яток, що дозволило б уникнути їх безповоротної втрати.

Джерела та література

1. Тернівська Є., Мацюк Г. Європейський досвід формування електронних ресурсів історико-культурної спадщини. 2 International Scientific and Practical Conference Science and Information Technologies in the Modern World (May 21-23, 2025). Athens, Greece, 2025. С. 228-230.

2. Україна поруч. URL: <https://surl.li/soaljn> (дата звернення: 26.03.2026).

УДК 069:81'272:355.48(477)

Назаревич Л., канд. філол. наук, доц.; Кичан В.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

МОВА ЯК СВІДЧЕННЯ ВІЙНИ: ОХТИРСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ТАНДЕМ-ПРОЄКТІ

Анотація. У дослідженні розглянуто особливості функціонування Охтирського краєзнавчого музею в умовах повномасштабної війни. Проаналізовано основні виклики, пов'язані з руйнуванням будівлі та втратою частини фондів, а також дії працівників, спрямовані на збереження колекцій і створення безпечного простору для експонатів. Окреслено роль міжнародної підтримки у відновленні музею. Висвітлено процеси реставрації та поповнення колекцій, а також зовнішні форми співпраці. Окрему увагу приділено використанню формату тандем-навчання як інструменту збирання та інтерпретації свідчень про досвід музейників у час війни, що водночас сприяє міжнародній культурній комунікації. Зроблено висновок, що діяльність музею є прикладом стійкості та інноваційного підходу до збереження культурної спадщини в умовах війни.

Ключові слова: Охтирський краєзнавчий музей, війна, культурна спадщина, консервація, реставрація, міжнародна підтримка, співпраця, адаптація, тандем-навчання.

Nazarewycz L., Ph.D. (Linguist.), Assoc. Prof.; Kychan V.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

LANGUAGE AS A WITNESS OF WAR: THE OKHTYRKA MUSEUM OF LOCAL LORE IN AN INTERNATIONAL TANDEM PROJECT

Abstract. This paper examines the functioning of the Okhtyrka Museum of Local Lore in the context of full-scale war. It analyzes the main challenges associated with the destruction of the building and the loss of part of the collection, as well as the actions taken by employees to preserve the collections and ensure the safety of the exhibits. The role of international support in the restoration of the museum is outlined. The processes of restoration and replenishment of collections are highlighted, as well as external forms of cooperation. Special attention is given to the use of the tandem learning format as a tool for collecting and interpreting testimonies about the experiences of museum professionals during wartime, while also fostering international cultural